

ศึกษาชองกั๋ง :

สืบสานวรรณกรรมอันวยการแปลของสมเด็จพระยา
บรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ให้ยั่งยืน

■ สมปอง ดวงไสว

“ใต้ฟ้าสี่มหาสมุทรใหญ่ ชนมองล้วนเป็นพี่น้องกัน”
“เกิดมาเป็นชายชาติทหาร พุดจาสิ่งใดออกไป แล้วอย่าได้กลับคืนถ้อยคำ”
“ชองกั๋งผู้นี้ชื่อเสียงปรากฏทั้งแผ่นดิน ชาวบ้านก็ย่อมรู้ทั้งสิ้น”
“เหมือนกับฝนตกเมื่อฤดูแล้งยามชืดเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตไม่มีผู้เสมอ”
คำอันทรงงามสัมผัสใจข้างต้นล้วนมาจากชองกั๋ง

๑. อะไร คือ ชองกั๋ง ชองกั๋งคือ อะไร?

ชองกั๋ง มีความหมายอยู่สองประการ

ประการแรก ชองกั๋งเป็นชื่อของตัวละครเอกหรือพระเอกในวรรณกรรม
สุดยอดของจีน จากเรื่อง สุย หูจ้วน พงศาวดารชายน้ำ ซึ่งคนไทยนำมาแปล และ
นำชื่อตัวเอกมาตั้งเป็นชื่อเรื่องของวรรณกรรม ชองกั๋ง

ประการที่สอง ชองกั๋ง เป็นชื่อของวรรณกรรมคลาสสิกของจีน เป็นเรื่อง
ราวของชองกั๋งและผองเพื่อนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมมารวมตัวกันต่อสู้กับรัฐที่
เต็มไปด้วยขุนนางกังฉิน เขารวมตัวกันอยู่ที่เขาเนี่ยชัวเปาะหรือเขาเหลียงซาน มี
จำนวนถึง ๑๐๘ คน

ชองกั๋ง คนไทยอาจจะไม่ค่อยคุ้นชิน แต่ถ้าเอ่ยถึงผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน
จะระลึกได้ วรรณกรรมชองกั๋ง เรียกตามภาษาแมนดารินว่าจุยฮือ และตัวชองกั๋ง ก็
เรียกว่า ช่งเจียง ชองกั๋ง มีฉายาว่า “กิบสิโหว แปลว่า ฝนตกต้องตามฤดู” หรือ “ฝน
ทันใจ” ผู้ได้รับการยอมรับให้เป็นหัวหน้า เป็นเรื่องราวในประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์
ซ้อง เหตุเกิดที่มณฑลเหอหนานของจีน แต่ในประวัติศาสตร์กับนิยายมีความแตกต่าง
กัน ตรงที่ชองกั๋งในประวัติศาสตร์ถูกจับและถูกรัฐปราบทั้งหมด แต่ในนิยายได้กลับ
เข้ามารับราชการอาสาปราบกบฏและสุดท้ายก็ถูกขุนนางกังฉินกำจัดหมดสิ้นเช่นกัน
เป็นเรื่องเล่าที่สนุกสนานเป็นนิยายนิทานตำนานการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของคน
เล็กๆ ที่เป็นชาวนา คนหาปลา ชาวบ้าน ข้าราชการชั้นผู้น้อย ผู้เสียเปรียบในสังคม
ชองกั๋งคือชื่อพระเอกของวรรณกรรมจีน ในวรรณกรรมชั้นเลิศ เรื่อง ชองกั๋ง

๒. ซ่องกั๋งตัวอย่างไรสมเด็จเจ้าพระยาจึงให้แปลซ่องกั๋ง

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้จัดให้แปลซ่องกั๋งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๐ สมัยรัชกาลที่ ๔ และจัดพิมพ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยโรงพิมพ์หมอบรัดเล ซ่องกั๋ง เดิมเป็นมุขปาฐะ เรื่องเล่า ตำนาน การแสดงงิ้ว ที่เล่าสืบต่อๆ กันมา จนกระทั่ง ชื่อ ไหน่ อัน/เล่า กวน จง เขียนเป็นนิยาย ซึ่งนำส่วนหนึ่งจากประวัติศาสตร์จีน ที่มี “ซ่องกั๋ง” ขุนโจรผู้โด่งดัง ในสมัยพระเจ้าซ่งฮุยจงฮ่องเต้ แห่งราชวงศ์ซ่งเป็นหัวหน้า มีนักรบรวม ๑๐๘ คน มีประวัติความเป็นมาถูกขุนนางกลั่นแกล้ง กดขี่ข่มเหงจึงหนีมารวมกัน ณ เขาเหลียงซาน เพื่อปราบปรามขุนนางชั่ว เหล่าผู้กล้าทั้ง ๑๐๘ คือเทพยดาจุติมาเพื่อปราบยุคเข็ญ

เหตุที่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ให้มีการแปลซ่องกั๋งเพราะความยิ่งใหญ่ทรงคุณค่าของวรรณกรรมซ่องกั๋ง ปรากฏจีนกล่าวถึงวรรณกรรมจีนที่ต่างยกย่องว่ายิ่งใหญ่มีอยู่ ๔ เรื่อง

๑. สามก๊ก แต่งโดย เล่ากวนจง พ.ศ. ๑๘๗๓ มีอายุราวสมัยสุโขทัยของไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แปลออกมาเป็นภาษาไทย เป็นเรื่องที่คนไทยรู้จักกันดี ด้วยครั้งหนึ่งเป็นแบบเรียนให้นักเรียนในตอนโจโฉแตกทัพเรือ

๒. ซ่องกั๋ง เดิมเป็นมุขปาฐะ เรื่องเล่า ตำนาน ที่เล่าสืบต่อๆ กันมา จนกระทั่งชื่อ ไหน่ อัน/เล่า กวน จง นำมาเขียนเป็นเรื่องราวหลังจากสามก๊ก สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้มีพระประสาทให้แปลออกมาเป็นภาษาไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๑๐ ปลายแผ่นดินรัชกาลที่ ๔ ฉบับแปลเป็นไทยแปลออกมาได้ ๘๒ เล่มสมุดไทย

๓. ไซอิ๋ว แต่งโดย อู๋เจิงเอน ในปี พ.ศ. ๒๑๓๓ ราวสมัยอยุธยา เป็นวรรณกรรมที่เยาวชนสนใจมากที่สุด เป็นที่อ่านได้สนุกบันเทิงของเด็กๆ ไซอิ๋ว ถึงวันนี้มีอายุกว่า ๔๐๐ ปี

๔. ความฝันในหอแดง แต่งโดย เฉาเสวียฉิน ปี พ.ศ. ๒๓๓๕ หลังสร้างกรุงเทพมหานคร ๑๐ ปี มีอายุถึงปัจจุบัน (๒๕๖๑) เป็นเวลา ๒๒๖ ปี สำหรับลำดับนี้ บางที่อาจให้ บุปผาในกุ่มที่ทอง อีกเรื่องที่ได้รับการยกย่อง บุปผาในกุ่มที่ทองแปลเป็นภาษาไทยโดย ยาขอบหรือโชติ แพร่พันธุ์ เนื้อหาบางส่วนหนึ่งของตัวละครจากซ่องกั๋งมาสร้างขยายความใหม่

ด้วยความสำคัญของ ซ่องกั๋ง เป็นถึงวรรณกรรมคลาสสิกชั้นเลิศของจีน บางท่านกล่าวว่าเป็นเลิศกว่าสามก๊กเสียด้วยซ้ำ จึงเป็นเหตุให้สมเด็จพระเจ้าพระยาท่านปรารถนาจะแปลมาให้คนไทยได้อ่าน แม้ว่าจะบอกจุดหมายในการแปลไว้ในต้นเรื่องของฉบับแปลซ่องกั๋งเพียงว่า

“วันศุกร์ เดือนสี่ แรมห้าค่ำ จุลศักราช ๑๒๒๙ ปีเถาะ นพศก ฯพณฯ
ที่สมุหพระกลาโหมมีพระประสาทสั่งให้แปลพงศาวดารจีน มีตอนหนึ่ง
ชื่อ “จุยฮือ” คือ ซ่องกั๋ง ออกเป็นคำไทย ไว้เป็นเรื่องของชาวบ้าน อ่าน
ฟังเล่นเหมือนเล่านิยาย”

แปลซ่องกั๋ง ออกเป็นคำไทย ไว้เป็นเรื่องของชาวบ้าน อ่านฟังเล่นเหมือนเล่านิยาย แต่ลึกลงไปในบริบทของการแปล “คิดโดยซ็อกก็เป็นเช่นนั้น แต่หนังสือสำคัญเช่นนี้ ย่อมมีนัยยะซ่อนอยู่ใต้บรรทัดเสมอทุกบรรทัด”

เหตุที่แปลจึงเป็นเพราะเป็นวรรณกรรมชั้นดี มีอุดมคติหัวใจสำคัญของชีวิตบรรจุ
อยู่ทุกตัวอักษร

๓. ทำไมโรงพิมพ์หมอบรัดเลจึงได้พิมพ์ชองกั้ง

เป็นที่ทราบกันดีว่าสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เป็นคนรุ่นใหม่
ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงประเทศชาติตะวันตก
เริ่มเข้ามาติดต่อทางการค้าขายและสร้างสัมพันธไมตรีมากขึ้น แม้วาระรัชกาลที่ ๓
พระองค์ไม่ทรงโปรดฝรั่งเศสตะวันตกมากนัก ดังความที่มีกระแสพระราชดำรัสต่อ
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ในบันปลายพระชนม์ชีพของพระองค์ความว่า

“การต่อไปภายหน้าเห็นแต่เอ็งที่จะรับราชการเป็นอธิบดีผู้ใหญ่อต่อไป”
“การศึกสงครามข้างญวนข้างพม่าก็เห็นจะไม่มีแล้ว จะมีอยู่ก็แต่ข้างพวก
ฝรั่งให้ระวังให้ดี อย่าให้เสียทีแก่เขาได้ การงานสิ่งใดของเขาที่ดีควรจะ
เรียนร่ำเอาไว้ก็ให้เอาอย่างเขา แต่อย่าให้นับถือเลื่อมใสไปเสียทีเดียว”

ในยุคนั้น คนที่เห็นความสำคัญกับการคบค้ากับชาวตะวันตกและเรียนภาษา
ฝรั่งมีอยู่ไม่กี่ท่าน ซึ่งมีพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงเรียน
รู้เพื่อใช้ในทางวิทยาศาสตร์และวิเทโศบายให้เท่าทันกับชาติตะวันตก สมเด็จพระเจ้าฟ้า
จุฑามณี หรือพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเรียนรู้เพื่อการทหาร ถึง
กับทรงแปลแต่งตำราปืนใหญ่ใช้ในกองทัพ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท เรียนรู้เพื่อใช้
ศึกษาทางการแพทย์ และสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่
เรียนรู้เพื่อสื่อสารและนำความรู้มาใช้ในการช่าง การต่อเรือ จนสามารถต่อเรือแบบ
ฝรั่งที่ชื่อแอเรียลหรือเรือแกล้วกลางสมุทรถวายรัชกาลที่ ๓ ได้

ครั้งหนึ่งขณะที่สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ยังเป็นเพียงหลวง
สิทธินายเวรได้ช่วยบิดาสร้างเมืองจันทบุรี หลวงสิทธินายเวรได้ต่อเรือรบที่จันทบุรี
อยู่ด้วย เมื่อต่อเรือสำเร็จ ได้เข้ามาบางกอก และได้ชวนฝรั่งไปเที่ยวเยี่ยมชมเมือง
จันทบุรีและการต่อเรือ ชวนหมอบรัดเลให้ไปด้วย และขอให้หมอบรัดเล ได้อยู่เป็น
เวลาหกเดือน เพื่อดูการต่อเรือและเรียนภาษาด้วย ดังจดหมายเหตุของมิชชันนารี
มีความว่า

“วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๓๗๘ เรเวอเรนต์ ยอนสันกับภรรยา
มาหาหมอบรัดเลแจ้งว่า หลวงนายสิทธิเชิญเขาทั้งสองไปเมืองจันทบุรี
และให้พักอยู่ที่นั่นสักหกเดือน ด้วยหลวงนายสิทธิ ภรรยา และลูกมี
ความประสงค์จะเรียนภาษาอังกฤษ ในโอกาสอันนี้ ยอนสันจะได้แจก
หนังสือสอนศาสนาแก่พวกที่จันทบุรีด้วย”

หมอบรัดเลเข้ามาเมืองไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ ปลายปี พ.ศ. ๒๓๗๗ หมอ
บรัดเลได้บันทึกในการไปจันทบุรีตามคำชวนของหลวงนายสิทธิไว้มีความว่า

“วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๓๗๘ หลวงนายสิทธิชวนหมอบรัดเล
กับมิชชันนารีชื่อ สตีเฟน ยอนสัน ลงเรือเอเรียลไปเมืองจันทบุรี หลวง
นายสิทธิเป็นนายเรือไปเอง”

“วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๓๗๘ วันนี้กำหนดกันว่าเราจะมาถึงปากน้ำจันทบุรี ก็มาถึงตามที่คาดหมาย ผ่านแหลมหนึ่งเรียกว่า แหลมสิงห์ และเกาะเล็กๆ อีกเกาะหนึ่ง น้ำขึ้นมาก จนฝั่งปรี่มน้ำ ทำให้แลเห็นภาพทางเกาะงดงามมากเหลือที่จะพรรณนา”

“๒๑ พฤศจิกายน ๒๓๗๘ หมอบรัดเลไปถึงจันทบุรีพบเจ้าพระยาพระคลัง (คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์) กำลังสร้างเมืองใหม่เตรียมรบกับญวน เห็นเรือกำปั่นใบ หลวงนายสิทธิกำลังต่อเรืออยู่ที่จันทบุรี ๓ ลำ ชื่อ กองเกอเรือลำ ๑ ดชลิตเดเนยลำ ๑ มิชชันนารี ยอนสันอยู่จันทบุรี ๖ เดือน แต่หมอบรัดเลอยู่เดือน ๑ กลับกรุงเทพ”

ด้วยความสัมพันธ์ที่มีมาแต่แรกเริ่มอันยาวไกลแต่ครั้งในสมัยรัชกาลที่ ๓ สืบยามาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ในการแปรรณกรรม และถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ การพิมพ์วรรณกรรมที่ท่านอำนวยการแปล ได้ให้หมอบรัดเลพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ และชองกั๊งเป็นหนึ่งในหลายๆ เล่มที่โรงพิมพ์หมอบรัดเลได้พิมพ์

ชองกั๊งที่โรงพิมพ์หมอบรัดเลพิมพ์ทำเป็นหนังสือฝรั่งปกแข็งแบ่งออกเป็น ๕ เล่ม เล่มที่ ๑ พิมพ์สำเร็จเมื่อวันที่ ๑๙ เดือนกันยายน ปี พ.ศ. ๒๔๒๒ และเล่มที่ ๕ พิมพ์สำเร็จในวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๒๓ ซึ่งได้ใช้เวลานานปี กว่าที่จะพิมพ์ชองกั๊งครบทั้ง ๕ เล่ม

แต่ในวันเวลาที่โรงพิมพ์หมอบรัดเลได้พิมพ์ชองกั๊งสำเร็จสมบูรณ์นั้น กลับเป็นเวลาที่ยหมอบรัดเลได้จากไปแล้วเป็นเวลาถึง ๖ ปี หมอบรัดเลถึงแก่กรรมเมื่อ ๒๓ มิถุนายน ปี พ.ศ. ๒๔๑๖ ซึ่งชองกั๊งเป็นผลงานการพิมพ์ของโรงพิมพ์หมอบรัดเลที่ภรรยาและลูกได้ดำเนินกิจการสืบต่อมาจากหมอบรัดเลนั่นเอง

เหตุที่พิมพ์เพราะโรงพิมพ์หมอบรัดเลพิมพ์หนังสือดีมีมาตรฐาน และมีความผูกพันอันยาวไกล

๔. ชองกั๊งฉบับสมุดไทยกับฉบับโรงพิมพ์หมอบรัดเล

ชองกั๊งฉบับสมุดไทย ที่ได้พบที่หอสมุดแห่งชาติ ปรากฏว่ามีต้นฉบับเขียนลงในสมุดไทยเพียงเล่มเดียว จากทั้งหมด ๘๒ เล่ม หนึ่งเล่มนี้ได้รับมาจากสำนักเลขาธิการมนตรี เป็นชองกั๊งฉบับสมุดไทยเล่มที่ ๒๖ เรียกว่า จุยฮือ จึงคัดมาส่วนหนึ่งและนำมาเปรียบเทียบกับฉบับหมอบรัดเล เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของต้นฉบับ จากสมุดไทยมาสู่ฉบับหมอบรัดเล สำหรับฉบับสมุดไทยที่ยกตัวอย่างมานำเสนอนี้ ได้คัดลอกตรงตามต้นฉบับทั้งภาษาและตัวอักษรที่ใช้เขียนตามแบบฉบับนั้นทุกประการ

“ฝ่ายอุเอيينเจียก ได้ไชยชำนะแก่ชองกั๊ง แล้วก็ยกทับกลับมาค้ายแก่ไชที่ร้อย ทหารม้าเกราะเหล็กออกเป็นด๊บบๆ แต่จับ/ได้มานั้นห้าร้อยคนกับม้าสามร้อย อุเอيينเจียก ก็มีความยินดีจดบันชียความชอบไว้แล้ว เขียนหนังสือบอกข้าราชการทับ ให้ม้าใช้ถือเข้าไปเมืองหลวง เวลาวันนั้น กอกิว ออกมานั่งอยู่บนบ้าน ภอม้าใช้ไปถือเอาหนังสือส่งให้ กอกิว ฉีกฉีกออกอ่านแจ้งความแล้วก็ดีใจ เข้าไปเฝ้าพระเจ้าของฮุยจง

กราบทูลขอราชการทัพบซึ่งได้ไชยชนะนั้นทุกประการ พระเจ้าของฮุย
จง ได้ทรงฟัง/ก็มีพระไทยยินดี พระราชทานสุราสิบป้าน กับเสื้อปัก
เป็นดอกดวงเสื้อหนึ่ง เงินสิบหมื่นเหลียน กอกิว รัชของพระราชทาน
ถวายบังคมลากลับมาบ้าน จัดให้ขุนนางคุมไปให้อูเอียนเจียก ฝ่าย
อูเอียนเจียกแจ้งว่ามีรับสั่งให้ขุนนางคุมของพระราชทานมาก็ยินดีชวน
ฮันทอ นายทหารออกจากค่ายไปคอยรับอยู่ตามทาง ภาขุนนางคุมของ
พระราชทานมาถึง ก็เชิญมาค่ายจัดที่ให้หนึ่งค้ำนับกันตาม/ธรรมเนียม
ขุนนางผู้นั้นก็มอบเงินทองแลสิ่งของให้กับอูเอียนเจียก แม่ทัพอูเอียน
เจียกก็ถวายบังคมรับของพระราชทานมาแบ่งให้อันทอ และเอาเงิน
ไปรางวัลให้ทหารทั้งปวง ตามความชอบมากแลน้อยเสร็จแล้ว ก็ให้
เอาไพร่พลพวกโจรที่จับมาได้ไปฆ่าเสียทั้งห้าร้อยดับเอาสี่สะส่งเข้าไป
เมืองหลวง”

ฉบับหมอบรัดเล

“ฝ่ายอูเอียนเจียก ได้ชัยชนะแก่ของกั้ง แล้วก็ยกกองทัพกลับมา
ค่าย ทหารเหล่านั้นจึงแจ้งความว่า ได้ฆ่าฟันพวกโจรล้มตายเสียมาก
แต่จับเป็นได้ห้าร้อยคนกับม้าสามร้อย อูเอียนเจียก ก็มีความยินดี
จัดบัญชีความชอบไว้ แล้วเขียนหนังสือบอกขอราชการทัพให้ม้าใช้ถือ
เข้าไปเมืองหลวง เวลานั้นกอกิวนั่งอยู่บ้านพอมาใช้ไปถึงเอาหนังสือ
ส่งให้ กอกิวฉีกผนึกออกอ่านแจ้งความแล้วก็ดีใจ เข้าไปเฝ้าพระเจ้าของฮุยจง
กราบทูลขอราชการทัพบซึ่งได้ชัยชนะนั้นทุกประการ พระเจ้าของฮุยจง
ได้ทรงฟังก็มีพระทัยยินดี พระราชทานสุราสิบป้าน กับเสื้อปักเป็นดอกดวง
เสื้อหนึ่ง เงินสิบหมื่นเหรียญ กอกิว รัชของพระราชทาน ถวายบังคมลา
กลับมาบ้าน จัดให้ขุนนางคุมไป ครั้นขุนนางผู้นั้นมาถึงค่ายก็มอบเงิน
และของพระราชทานให้อันทอและทหารทั้งปวงตามความชอบมาก
น้อยเสร็จแล้ว ก็ให้เอาพวกโจรที่จับมาได้ไปฆ่าเสียทั้งห้าร้อยตัดศีรษะ
ส่งเข้าไปเมืองหลวง”

จะเห็นได้ว่า จากต้นฉบับแปลที่เขียนเป็นเล่มสมุดไทย เมื่อมาจัดพิมพ์เป็น
ฉบับของโรงพิมพ์หมอบรัดเล ได้มีการทำหน้าที่บรรณาธิการ ปรับปรุงต้นฉบับมาให้
อ่านได้ง่าย สะดวกสบายราบรื่นขึ้นขั้นหนึ่งแล้ว

จากหนังสือสมุดไทยสู่หนังสือฝรั่งโรงพิมพ์หมอบรัดเล ล้วนมีการจัดทำ
ปรับปรุงต้นฉบับ

๕. เปรียบเทียบสำนวนของสำนักพิมพ์ต่างๆ กับฉบับหมอบรัดเล

เป็นธรรมดาเมื่อมีการจัดพิมพ์ขึ้นในหลายครั้งต่อมาในชั้นหลังๆ ของหลาย
สำนักพิมพ์ สำนักพิมพ์แต่ละแห่งก็มีบรรณาธิการทำหน้าที่พิจารณาดูแลต้นฉบับ
แตกต่างกันไป จึงขอยกตัวอย่างสำนวน ตอนที่นางหลี่ซื่อซื่อ ทำยิววนให้เอียนเซ็ง คนที่
อาสาชั่งกั้งมาดูแลที่สำนักของนางหลี่ซื่อซื่อว่าจะปลอดภัยสำหรับชั่งกั้งหรือ
ไม่ เอียนเซ็งเกือบจะเสียทีตกเป็นทาสอารมณ์ใคร่ของตนที่มีต่อนางหลี่ซื่อซื่อ ดังนี้

“ขณะเมื่อนางหลี่ซื่อซื่อทำยิววนนั้น เอียนเซ็งก็เกิดความปั่นป่วน

ใจ คิดจะใคร่ร่วมรสเสน่หานาง แต่แล้วคิดได้ กลัวจะเสียที จึงตัดสวาท
หักใจ ตั้งสติข่มอารมณ์เอาไว้ เมื่อเอียนเซ็งสะกดใจอดกลั้นความรักเสีย
ได้แล้ว จึงสะบัดให้หลุดจากมือนางหลืซื่อซื่อ แล้วพูดว่า เราจะเสพสุรา
ให้สบาย”

(ชองกั้งฉบับศรีปัญญาพิมพ์)

“ขณะเมื่อนางหลืซื่อซื่อทำยียวนนั้น เอียนเซ็งก็เกิดความปั่นป่วน
ใจ คิดจะใคร่ร่วมรสเสน่หานาง แต่แล้วคิดได้ กลัวจะเสียที จึงตัดสวาท
หักใจ ตั้งสติข่มอารมณ์เอาไว้ เมื่อเอียนเซ็งสะกดใจอดกลั้นความรักเสีย
ได้แล้ว จึงสะบัดให้หลุดจากมือนางหลืซื่อซื่อ แล้วพูดว่า เราจะเสพสุรา
ให้สบาย”

(ชองกั้งฉบับศิลปาบรรณาการพิมพ์)

ซึ่งสองสำนักพิมพ์เหมือนกันแต่เมื่อเปรียบเทียบกับฉบับพิมพ์ครั้งแรก
ของโรงพิมพ์หมอบรัดเลกลับมีบางที่แตกต่างกัน ชองกั้งฉบับหมอบรัดเลในสำนวน
เดียวกัน ความว่า

“ขณะเมื่อนางหลืซื่อซื่อทำยียวนนั้น เอียนเซ็งก็เกิดความกำหนด
คิดจะใคร่ร่วมสังวาศด้วยนาง แล้วคิดได้ กลัวจะเสียที จึงตัดรักหักใจ
ตั้งสติข่มอารมณ์ ความกำหนดจึงเหือดหาย เมื่อเอียนเซ็งสะกดใจอดกลั้น
ความรักเสียได้แล้ว จึงสะบัดให้หลุดจากมือนางหลืซื่อซื่อ แล้วพูดว่า
เราจะเสพสุราให้สบาย”

จะเห็นว่าความแตกต่างของสำนวนแต่ละสำนักพิมพ์มีจริง แต่แกนหลัก
ของเรื่องยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง คงมีสำนวนลีลาเล็กๆ เท่านั้นที่เปลี่ยนไป
ความแตกต่างในสำนวนการพิมพ์แต่ละครั้ง ย่อมสร้างอารมณ์ที่แตกต่าง
กันออกไป แต่หัวใจสำคัญของชองกั้งยังคงดำรงอยู่

๖. คำกรองจากชองกั้ง

ถ้าจะถามว่าอ่านชองกั้งแล้วได้อะไร คำกรองจากชองกั้ง คือคำตอบประการ
หนึ่งที่ได้อ่านและได้พบ แล้วรวบรวมความคิด คิดสำหรับชีวิตที่อยู่ในชองกั้ง ฉบับ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจัดพิมพ์ มานำเสนอและได้วงเล็บให้รู้ว่า
มาจาก ชองกั้ง ตามด้วย น ตัวเลข คือหน้าหนังสือ

ขอให้เข้าใจด้วยว่า เป็นหนังสือชองกั้งฉบับสมเด็จพระยาบรมมหา
ศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) อำนวยการแปล จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งได้เจริญรอยตามต้นฉบับพิมพ์ ครั้งแรกของโรงพิมพ์หมอบ
รัดเลเป็นสำคัญ

ชองกั้ง

“แซ่ชอง ชองกั้ง คนทั้งหลายเรียก โอวชองกั้ง เป็นชาวเมืองฮุนเสียด
ก๊วย ตำบลบ้านชองเกซิง เป็นคนชื่อสัตย์กตัญญู การหนังสือขานี่ชำนาญ
คล่องแคล่วดี มารดาตายตั้งแต่บิดากับน้องชายคนหนึ่ง ตัวชองกั้งนั้น
เข้าทำราชการเป็นขุนนางฝ่ายบุน รู้การงานลึกซึ้ง ใจคอ โอบอ้อมอารี

นัก คนที่มีฝีมือเข้มแข็งก็มาสาพิภักดีเป็นพวกพ้องมาก ผู้ใดยากจน
ขัดสนสิ่งใดมาหา ก็ให้ข้าวของเงินทองทุกทุกคน ถ้าผู้ใดทุกข์สุขด้วย
ถ้อยความเล็กน้อยก็ห้ามปรามไกล่เกลี่ยเสียมิให้ยืดยาวได้ ราษฎร
ชาวบ้านพากันสรรเสริญนับถือมาก ชื่อเสียงปรากฏไปทุกบ้านทุกเมือง
คนที่รู้จักอยากจะเป็นพวกพ้องทั้งสิ้น ถ้าเวลาว่างราชการงาน
ไม่มีก็ฝึกหัดเพลงอาวุธต่างๆ คล่องแคล่วดี ฝีมือเข้มแข็ง คนทั้งปวง
เรียกว่า กิบลิโหว แปลว่า ฝนตกต้องตามฤดู ผลไม้ทั้งปวงก็ขึ้นชุ่ม
ไม่เป็นอันตราย”

(ชองก้ง, น. ๑๑๖)

น้ำใจเพื่อน

ชื่อจิ้นว่า “เราเกิดมาเป็นชายชาติทหาร ก็รักผู้มีฝีมือและสติปัญญา
ด้วยกัน ครั้นจะเอาเจ้าทั้งสามไปส่ง ชื่อเสียงของเราก็จะไม่ปรากฏว่ามี
ฝีมือเข้มแข็ง เห็นแก่เงินทองและความชอบ ซึ่งเจ้าทั้งสามมีความกตัญญู
ต่อกัน เรามีความเมตตาจะปล่อยตัวให้ไปตามแต่สติปัญญาเจ้าเกิด”

(ชองก้ง, น. ๑๙)

หลวงจีนลูตีซิม สอนจิ๋วทอง

“เกิดมาเป็นชายชาติทหาร พุดจาสิ่งใดออกไป แล้วอย่าได้กลับคืน
ถ้อยคำ”

(ชองก้ง, น. ๓๙)

หลวงจีนตีเซียงเขียนชื่อสอนหลวงจีนลูตีซิม

“เจ้ายังไม่มีเลยความชอบสิ่งใด มาถึงจะเป็นขุนนางว่าราชการ
ใหญ่โตนั้นไม่ได้ ท่านเพิ่งมา ยังไม่มีความชอบ จะเป็นขุนนางนั้นไม่ได้
ต้องทำราชการไปก่อน ต่อมีความชอบมากก็จะได้เป็นขุนนาง ชื่อเสียง
คงปรากฏ อย่าได้วิตกเลย”

(ชองก้ง, น. ๔๕)

หลวงจีนลูตีซิมช่วยคุ้มกันไปส่งลิมของให้ถึงเมืองของจิ๋ว

“ฆ่าคนก็ต้องให้เห็นโลหิต คิดจะช่วยกันก็ช่วยให้ตลอด”

(ชองก้ง, น. ๖๐)

ลิมของพุดกับผู้คุม

“คนทุกวันนี้มีทรัพย์ก็ไม่ตาย ถ้าไม่มีเงินให้ชีวิตก็คงตายในคุณนี้เอง”

(ชองก้ง, น. ๖๖)

ลิมของบอกกับเฮงหลุนนายแห่งเขาเนียชั่วเปาะยุคแรก

“ตัวข้าพเจ้านี้เกิดมาเป็นชายชาติทหาร ถึงกระทำการอื่นๆ ไม่ได้
ประการใด แต่น้ำใจของข้าพเจ้าสัตย์ซื่อกตัญญูต่อผู้มีคุณยิ่งนัก ถึงจะ
เอาไป”

(ชองก้ง, น. ๘๑)

อวนเขียวชิตพุดกับโจวหยง

“เราเกิดมาชาตินี้เปรียบเหมือนหญ้า เมื่อฤดูฝนจะตายเป็นก็
ครั้งเดียว ถ้าเราฝึกหัดเหมือนพวกเขาเนี่ยชั่วแปะได้สบายเช่นนั้น
วันเดียวตายก็ไม่เสียดายชีวิต”

(ซ้องกั๋ง, น. ๙๙)

คนหาปลังสุราเดินร้องเพลงให้คนเดินทางกระหาย

“แดดร้อนเหมือนไฟเผาข้าวในนาตายสิ้น คนที่ทำก็ร้อน บุตรเจ้า
และบุตรขุนนางทั้งหลาย นั่งอยู่ในบ้าน ลมพัดเย็นสบายใจ”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๐๕)

อุบายโจวหยงซินแส

“สติปัญญาลึกลับซึ่ง ไม่ต้องสู้รบฆ่าฟัน”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๐๗)

ซ้องกั๋งบอกฮอตอว่า

“จะจับนั้นง่ายเหมือนปลาชังไว้ในอ่าง ถ้าไปถึงเมื่อไรก็จับได้เมื่อนั้น”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๑๗)

คนถ่อเรือร้องเพลงออกมาจากป่าแฉม

“พวกหาปลาต้องเที่ยวอยู่ในแม่น้ำทั้งตาศี ที่ได้ทำไร่นาก็พอ
เลี้ยงชีวิตไป ซึ่งขุนนางที่ข่มเหงกดขี่ราษฎรเอาเงินทอง หาซื้อตรงต่อ
แผ่นดินไม่ จงฆ่าฟันเสียอย่าให้เหลือเลยด้วยกตัญญูสัตย์ซื่อช่วยบำรุง
แผ่นดินต่อไป”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๒๔)

ลิ้มของพุดกับโจวหยงซินแส

“คำโบราณท่านย่อมว่า เกิดมาเป็นชายชาติทหาร มีฝีมือเข้มแข็ง
ก็รักใคร่ผู้มีฝีมือด้วยกัน”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๒๔)

ลิ้มของพุดถึงเฮงหลุนตอบโจวหยง

“ปากพุดดี แต่ในใจเหมือนซ่อนกระบี่ไว้ คิดทำร้ายแก่ผู้ซึ่งมีฝีมือ
และสติปัญญาคนชนิดนี้ผู้ใดจะคบค้าได้”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๓๐)

เตียวไก่ถามโจวหยงเมื่อมีกองทัพยกมาจะโจมตี โจวหยงกล่าวว่า

“คำโบราณท่านย่อมว่า น้ำไหลมากก็เอาดินกลบเกลื่อนเสีย ถ้าหากยก
กองทัพมา เราก็จัดทหารเข้าต้านทานสู้รบไว้”

(ซ้องกั๋ง, น. ๑๓๓)

ชองก้งอยู่ในห้องกับนางเจียมผอเสี่ยะภรรยาที่นอกใจ ชองก้งรำพึงว่า
“ถ้ายามสบายคิดให้สว่างช้า ถ้าไม่มาสูกก็อยากให้สว่างเร็วๆ”
(ชองก้ง, น. ๑๔๒)

บู๊สงโกรธพี่สะใภ้ที่ยั่ววนแล้วเทศราทิ้ง
“คนอะไรเช่นนี้ไม่มีความอาย เราเป็นชายชาติทหารลัทธิซื่อต่อฟ้า
และดิน พรารถนาจะตั้งตัวให้ชื่อเสียงปรากฏต่อไป มิใช่สัตว์เดรัจฉาน
จะมาทำการดั่งนี้หาควรไม่”
(ชองก้ง, น. ๑๕๕)

เคล็ดลับ ๕ ประการ เอาชนะใจหญิง
เถ่าแก่แม่สื่อยายเหิงโผ สอนไชขุนแข่ง ถึงการจะเอาชนะใจหญิง
“ทีหนึ่งต้องแต่งตัวนุ่งห่มให้งดงามเหมือนกับฟัวอาน ที่สอง ถ้าถึงที่
คับแคบสำคัญก็ต้องมุดต้องคลาน อย่าถือว่าเป็นผู้ตีมันมีทรัพย์สินนั้น
ไม่ได้ ที่สาม จะใช้เงินทองมากน้อยเท่าไยอย่าได้เสียดาย ที่สี่ ถึงเขาจะ
ด่าว่าเจ็บปวดประการใดก็อย่าโกรธ ที่ห้า ให้หมั้นเพียรไปมาอย่าเห็นแก่
เหน็ดเหนื่อย ถ้าประพฤติกการห้าอย่างนี้ได้ย่อมสมปรารถนา”
(ชองก้ง, น. ๑๖๐)

ชองก้งสอนเองที่จะจับหญิงที่เดินทางนั่งเกี่ยวมาเป็นภรรยา
“ผู้ใดโลกทางสตรีก็เป็นคนมีฝีมือเข้มแข็งไม่ได้”
(ชองก้ง, น. ๑๙๓)

เตียวไก่อตาย ชองก้งเศร้าโศกมาก โงวหยงอ่อนวอนชองก้งว่า
“อย่าเศร้าโศกนักเลย เกิดมาแล้วต้องตายเป็นธรรมดา เขียวทำการ
ฝังศพเสียเถิด จะได้คิดอ่านกันต่อไป”
(ชองก้ง, น. ๑๙๓)

เล่ากอพุดกับอิงชินในวันที่จะจับฮวยหยงส่งให้ผู้รักษาเมือง
“อุปายจับนี้เหมือนจับเต่าจับปลาในถัง ถึงจะมีฝีมือประการใดก็
หนีไม่พ้น”
(ชองก้ง, น. ๑๙๘)

ใจของคนในเขาเนียซัวเปาะ
โดจงบอกเตียวไก่อว่า ชองก้ง ต้อนรับที่น่องอย่างสุจริต มิได้คิดร้ายเกี่ยวกัน
“เขาเนียซัวเปาะเปรียบเหมือนแพรหลินไม่มีดอก เอาไหมทองไป
ปักให้เป็นดอกก็ดูงดงามขึ้น”
(ชองก้ง, น. ๒๗๔)

คำปลอบของนักรบ

โงวหยงพูดกับซ้องกั๋ง เมื่อซ้องกั๋งผิดปกติ เมื่อนักรบสูญเสียเป็นอันมาก
“การสงคราม ไม่ชนะ ก็แพ้ เป็นธรรมดา จะทุกข์ร้อนไปทำไม”

(ซ้องกั๋ง, น. ๓๖๖)

เล่าตงบอกเศรษฐีโลวจุนหิง

“อย่าพุดจาถือดี วิสัยเหล็ก ใส่เตาเผาก็คงแดง วิสัยคนเที่ยว เร่ร้อน
ไม่ยุติก็ไม่ดี โงวหยงชินแสดูแน่นอนแล้ว จึงคิดอุบายไว้ต้อนรับ วาสนา
ของท่านจำเพาะเป็นดั่งนั้น ถึงคำดินไปก็ไม่พ่น”

(ซ้องกั๋ง, น. ๔๒๓)

บทเพลงงูใจ

คนแจวเรือร้องเพลงออกมาจากป่าแฉม เนื้อเพลงมีใจความว่า
“คนที่มีฝีมือเข้มแข็งนั้น ถ้าไม่รู้จักหนังสือก็ต้องมาอยู่เขาเนียชัวเปาะ
ด้วยตำบลด เขาเนียชัวเปาะนั้น เหมือนกับจิ้งคอยดักเสือ เบ็ดเกี่ยวเหยื่อ
คอยล่อปลา ถ้าตกเข้ามาในนี้แล้วหนีไม่พ้นเลย”

(ซ้องกั๋ง, น. ๔๒๕)

ทำไมคนจึงมาเข้าอยู่เขาเนียชัวเปาะ

อวนเซียวชิตตอบคำถามกวนเส็งถึงซ้องกั๋งว่าทำไมคนจึงมาสาพิภักดี
“ซ้องกั๋งผู้นี้ชื่อเสียงปรากฏทั้งแผ่นดิน ชาวบ้านก็ย่อมรู้ทั้งสิ้น เหมือน
กับฝนตกเมื่อฤดูแล้งยามซัด เป็นคนซื่อสัตย์สุจริตไม่มีผู้เสมอ”

(ซ้องกั๋ง, น. ๔๕๑)

กวนเส็งฟังซ้องกั๋งอ้อนวอนให้มาอยู่ที่เขาเนียชัวเปาะด้วยกันแล้ว พุดว่า

“มีเสี้ยแรงที่ชื่อเสียงปรากฏเหมือนกับถ้อยคำที่เขาเล่าลือจริงหา
ที่เปรียบมิได้ เกิดมาเป็นชายชาติทหาร แม้นว่านายเห็นทุกซุซุขในใจ
ของเราแล้ว ก็จะสนองพระเดชพระคุณ ถ้ามิตรสหายรู้จักน้ำใจก็คง
ตอบแทน ข้าพเจ้ายอมสาพิภักดีให้ท่านใช้สอยสืบไป”

(ซ้องกั๋ง, น. ๔๕๓)

โงวหยงเตือนซ้องกั๋ง

โงวหยงบอกเตือนซ้องกั๋งที่จะปลอมตัวเข้าเมืองดูการละเล่นให้สนุก
สบายว่า

“ตัวซ้องกั๋งนี้อุปมาเหมือนหนึ่งเสือต้องอยู่ป่า จะเข้าเมืองหลวง เป็น
ที่ประชุมแห่งมนุษย์นั้นเกรงจะมีเหตุภัยต่างๆ”

(ซ้องกั๋ง, น. ๕๐๓)

บทเพลงสอนการใช้ชีวิต

เสียงเพลงจากห้องโรงเรียน มกทอง ชื่อจีน เป็นคนร้อง เนื้อเพลงมีว่า
“ข้อหนึ่ง เกิดมาเป็นชายชาติทหารได้ฝึกหัดเพลงอาวุธและรำเรียน
ตำราพิชัยสงครามให้ชำนาญชำนาญ ต้องคิดการให้สมควร
ข้อสอง วิชาเรียนไว้ยังไม่ได้สำแดงให้ปรากฏแก่คนทั้งปวง
ข้อสาม ถูกระบี่ยาวถึงสามศอกแล้ว ยังไม่ได้เลือกกล้าวโลหิตคนคน
ข้อสี่ ถ้าตัดศีรษะพวกกังฉินได้แล้วจึงจะมีความสุข”

(ซ็องกั้ง, น. ๕๐๗)

ใจสัตย์ของซ็องกั้ง ไม่เปลี่ยนแปลงแม้จะตายไม่เสียดายชีวิต

หัวใจซ็องกั้ง ปรากฏในตอนท้ายถึงความที่บอกศิษย์น้องรักร่วมรบแสดงออก
ถึงความซื่อสัตย์ กตัญญู จงรักภักดี ยอมตายถวายชีวิตต่อมิตร ต่อองค์พระมหา
กษัตริย์ต่อแผ่นดิน ว่า

“พวกพี่น้องเราก็กัมตาย กระจายกันไปหมดสิ้น ประการหนึ่ง จะ
คิดภพภวนั้นไม่ได้ เทพดาฟ้าแลดินตกแต่งไว้แน่นอนแล้ว เรามา
ตายด้วยกันดีกว่า ชื่อเสียงจะได้ปรากฏสืบไป”

ซึ่งยาพิษนั้นก็ดื่มเข้าไปแล้ว น้องจงกลับไปสั่งคนสนิทว่า ถ้าตายลงจงเอา
ศพมาฝังที่ตำบลก๊กยี่ก๊วย ริมประตูกำแพงเมืองฉือจิวข้างทิศใต้กับศพพี่ด้วยกัน
ศิษย์ได้ฟังก็ร้องไห้คำนับลาซ็องกั้งมาลงเรือรีบไปเมืองยูนจิว

(ซ็องกั้ง, น. ๘๓๗)

ลองอ่านซ็องกั้งแล้วจะพบว่า ยิ่งอ่านยิ่งได้พบคำกรองจากซ็องกั้ง มากกว่า
ที่นำเสนอทั้งหลายเท่า

๗. ซ็องกั้ง ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจัดพิมพ์

เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องทำเช่นนี้หรือไม่ ภารกิจที่สำคัญอันหนึ่ง
ของสถาบันอุดมศึกษาคือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม งานนี้จึงเป็นเรื่องหนึ่งของ
การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ยิ่งเป็นงานวรรณกรรมอันช่วยการแปลโดย
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ยิ่งต้องทำให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจัดพิมพ์ “ซ็องกั้ง” ในวาระ
แปลมาครบ ๑๕๐ ปี และฉลอง ๑๕๐ ปีแห่งการเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินของ
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) นับเป็นการจัดพิมพ์ในวาระ
อันสมควรยิ่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้จัดตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นมาชุดหนึ่งชื่อ “คณะกรรมการจัดพิมพ์วรรณกรรมจีนที่อำนวยการแปลโดย
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์” เป็นคณะทำงาน โดยมี ผศ.ดร.ลินดา
เกษมท่ามา อธิการบดี เป็นประธาน พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ ผศ.ดร.พิชญ บางเขียว เป็น
รองประธาน กรรมการประกอบด้วย ผศ.ชวลิต ผู้ภักดี รศ.ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิต
กุล ผศ.ดร.ณัฐณี มีแก้วกฤษณ์ ผศ.รังสรรค์ บัวทอง ผศ.ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย
อาจารย์สิริชัย เอี่ยมสอาด อาจารย์ชัชศรีณย์ จิตคงคา ผศ.สุธาทิพย์ หอมสุวรรณ
อาจารย์สมปอง ดวงไสว กรรมการ และมี ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ เป็นกรรมการเลขานุการ
คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นสมควรให้พิมพ์ซ็องกั้งเป็นเล่มแรก เพราะเป็นที่รู้จักกัน

ตีในหมู่ คอวรรณกรรมไทย ได้มอบหมายให้ สมปอง ดวงใส รับหน้าที่บรรณาธิการ
ชื่องั่ง ซึ่งเมื่อแรกบรรณาธิการ คิดจะใช้ต้นฉบับจากสำนักพิมพ์ทั่วไปมาจัดพิมพ์
ต่อเมื่อได้ค้นพบชื่องั่งฉบับพิมพ์ครั้งแรกของโรงพิมพ์หมอบรัดเลที่ ๕ เล่ม จึงได้
ใช้ชื่องั่งฉบับโรงพิมพ์หมอบรัดเลเป็นหลัก

ด้วยจุดประสงค์ที่ปรารถนาจะสืบสานงานสำคัญของสมเด็จพระยา
บรมมหาศรีสุริยวงศ์ ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและต่ออายุงานของท่านให้ได้อายุยืนยาว
สืบต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จัดพิมพ์ชื่องั่ง วรรณกรรม
ของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ อำนวยกาแปล คือการทำหน้าที่อนุรักษ
ศิลปวัฒนธรรมที่ถูกต้อง

๘. ทำไมลูกเจ้าพ่อต้องอ่านชื่องั่ง

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ผู้ซึ่งมีคุณูปการต่อ
สังคมไทยต่อแผ่นดินต่อชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ลูกบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยาทุกคน ย่อมได้ชื่อว่าเป็นชนรุ่นลูกหลานเหลนของสมเด็จพระยาฯ เป็น
ลูกเจ้าพ่อดังที่เรียกขาน หน้าที่ลูกที่สำคัญคือการศึกษาเรียนรู้งานของ บรรพบุรุษ
ให้เป็นที่ประจักษ์ สิ่งที่ต้องทำคือ

ประการแรก ศึกษาผลงานของสมเด็จพระยาที่ได้ทำไว้ให้กับสังคมไทย
ในทุกทางไม่ว่าจะเป็น การปกครอง การทหาร การช่าง การศึกษา หรือวรรณกรรม

ประการที่สอง ศึกษาหาอุดมคติในการดำเนินชีวิตตามแนวความคิดของ
สมเด็จพระยาฯ จากผลงานที่ท่านทำ และจากวรรณกรรมที่ท่านอำนวยการ
แปลไว้ ว่าได้สื่อสารบอกความคิดความเชื่อสิ่งใดฝากกับสังคมไทยไว้บ้าง

ประการที่สาม หากมีโอกาสดำเนินรอยตามแนวคิดผลงานการกระทำของ
ท่าน การปฏิบัติบูชาด้วยการลงมือกระทำย่อมเป็นการบูชาที่แท้จริง

อ่านชื่องั่งย่อมพบสารที่สื่อในชื่องั่ง

อ่านชื่องั่งแล้วจะพบสารที่ชื่องั่งสื่อไว้ อ่านชื่องั่งนอกจากได้รับรสอัน
สนุกสนานตื่นเต้นแล้ว สารอันเป็นหัวใจสำคัญที่สื่อจากชื่องั่งย่อมปรากฏในรส
ด้านความรักที่มีต่อภักษณมิตร ความจงรักภักดีที่มีต่อแผ่นดิน ความจงรักภักดีต่อ
พระมหากษัตริย์ ถึงขนาดยอมตายถวายชีวิต ดังที่ ชื่องั่ง ลีขุย ไงวหยง ฮวยหยง
ตัวละครสำคัญในชื่องั่งได้แสดงให้เห็นประจักษ์นั่นคือสื่อสารหัวใจของชื่องั่ง

ความคิดความเชื่อความจงรักภักดี ยอมตายถวายชีวิตเช่นนี้ มิได้มีเพียงอยู่ใน
นิยายนิทาน หรือในพงศาวดารหรือเพียงตำนานแต่อย่างใด หากแต่มีอยู่ในเจตนารมณ์
อุดมการณ์ อันเป็นคติประจำชีวิตของชีวิตมหาบุรุษรัตนอม สมเด็จพระยา
บรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) อีกด้วย ดังคำของสมเด็จพระยาที่ท่านยึดถือ
ในการดำเนินชีวิตของท่าน “คำพระ คำพระมหากษัตริย์ คำพ่อคำแม่ ใครลบล้าง
เป็นนอกตัญญู”

ซึ่งชื่องั่ง วรรณกรรมชั้นเลิศของจีน ก็เป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นอุดมคติ
ของการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ยอมตายถวายชีวิต ของเหล่าผู้กล้า
แห่งเขาเนี่ยซัวเปาะอย่างชัดเจนเช่นกัน

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ท่านยึดมั่นถือมั่น ดำรงสัตย์ธรรม

คำนั้นมาจนตลอดชีวิตราวกับใจตรงกันกับสารที่สื่อในช่องกึ่งนั่นเอง ซึ่งตลอดชีวิตของท่านได้พิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ตลอดมา

จวบจนถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ. ๒๔๒๕

“ลูกเจ้าพ่อ ลูกบ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา จึงต้องอ่านศึกษาของสมเด็จพระเจ้าพระยา ด้วยหัวใจ ชีวิต ถ้าไม่ได้อ่าน ช่องกึ่งสักครั้ง อย่ามาเอ่ยอ้างว่า เป็นลูกเจ้าพ่อ”

๙. เพลงลา

พระอาทิตย์ชิงดวง เป็นเพลงลาของวงดนตรีไทย ซึ่งจะบรรเลงเมื่อใกล้จบก่อนจากเพลงลาของบทความนี้คือเพลง พระอาทิตย์ชิงดวง เพลงลาเพลงโปรดของสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นการฝากจากลากันด้วยหัวใจ ๓ ประการ

๑. ขอแสดงความชื่นชมมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมชั้นเลิศ และเล็งเห็นผลงานอันสำคัญยิ่งของสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้ฝากไว้โดยการนำช่องกึ่งมาจัดพิมพ์ใหม่เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นการต่อลมหายใจให้ช่องกึ่งฉบับตีพิมพ์ครั้งแรกได้สืบทอดต่อมาให้อยู่คู่กับสังคมไทยอีกยาวไกล

๒. การได้ศึกษาช่องกึ่ง เป็นหนทางหนึ่ง ในการระลึกถึงสมเด็จพระเจ้าพระยาฯ อย่างแท้จริง ยิ่งชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกคนแล้ว จึงสมควรศึกษาช่องกึ่งเป็นอย่างยิ่ง

๓. ขอเปิดหัวใจบอกกันตรงๆ ว่าใครๆ อันใดจะไม่ศึกษาช่องกึ่งไม่เป็นไร เป็นเรื่องธรรมดาของรสนิยมแห่งการอ่านวรรณกรรมของแต่ละคน แต่สำหรับลูกบ้านสมเด็จเจ้าพระยาแล้ว นี่คือการศึกษารื่องราวของบรรพบุรุษผู้มีคุณูปการของเรา ดังนั้น

“ครั้งหนึ่งในชีวิต ของลูกบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงควรได้อ่าน ช่องกึ่งสักครั้ง จึงยังได้ชื่อว่าเป็น ลูกเจ้าพ่อเป็นลูกบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่แท้จริง”

การศึกษาช่องกึ่ง ไม่ว่าจะศึกษาเพื่อความบันเทิง หรือศึกษาอย่างพินิจพิเคราะห์แล้วประยุกต์สานต่อความคิดแล้วสื่อสารผ่านงานศิลปะออกมาไม่ว่าสาขาใดก็ตาม นับเป็นความคิดและการกระทำที่งดงาม

หากมีโอกาสของมาช่วยกัน ศึกษาวรรณกรรมอำนวยการแปลของสมเด็จพระเจ้าพระยาฯ ให้เป็นที่กว้างขวางแพร่หลายออกไป จักได้เป็นการสืบสานสายธารวรรณกรรมอำนวยการแปลของท่านให้ยั่งยืน

ภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งเช่นนี้ ถ้าลูกบ้านสมเด็จเจ้าพระยาไม่ลงมือกระทำแล้วจะให้ใครกระทำ

เอกสารอ้างอิง

จรัสชัย เขียวยุทธ. (๒๕๕๓). **ซ็องกั๋ง วีรบุรุษเขาเหลียงซาน**. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
ณัฐวดี สุทธิสงคราม. (๒๕๕๑). **สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์**. กรุงเทพฯ
: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (๒๕๑๕). **ตำนานสามก๊ก**
ใน สามก๊ก. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์. (อำนวยการแปล). (๒๕๕๖). **ซ็องกั๋ง**.
กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์. (อำนวยการแปล). (๒๕๖๑). **ซ็องกั๋ง**.
กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

